

DET KONGELIGE AKADEMI FOR DE SKØNNE KUNSTER
AKADEMIRAADET

Virker for et skønnere Danmark

Åbent brev

4. november 2024
(25.08.24)

Kommuneplaner skal ses i regionale sammenhænge

Det er højsæson for jura pakket ind i sproglige vidtløftige floskler, når landets kommuner udsender deres kommuneplaner i de obligatoriske otte ugers offentlige høringer. Akademiraadet har med interesse læst flere af de kommuneplaner, som netop nu er i høring rundt omkring i landet og bemærker, at der på trods af de gode intentioner i den enkelte kommune er en blindhed overfor de store udviklingslinjer i Danmarkskortet, som kræver bedre regional planlægning.

Akademiraadet vil derfor opfordre regeringen og Folketinget til at skabe muligheder for forpligtigende kommunalplanlægning på tværs af kommunegrænserne. Og Akademiraadet opfordrer alle danskere til at interessere sig for, læse og kommenterer de lokale kommuneplaner, der er i høring, for at øge deres demokratiske indflydelse på udviklingen af landets byer og landskaber.

98 individuelle kommuneplaner

Alle landets 98 kommuner er hvert 12. år forpligtiget til at udarbejde en overordnet, langsigtet plan for kommunens fysiske udvikling. Planen gælder både i by-, sommerhus- og landområderne. Desuden skal alle byråd i hver valgperiode vedtage en opdateret kommuneplan, som tager stilling til arealanvendelsen og de konkrete rammer for byudviklingen for både den enkelte borger – fx hvor mange parkeringspladser må du have til din bolig? – og for alle arealer og erhverv i kommunen – fx hvilke byområder kan kommunen udvikle eller, hvordan skal kommunen klimapolitik udformes?

En kommuneplan er grundlæggende tørt, men vigtigt juridisk stof, som oftest ikke vækker stor interesse hos kommunens borgere på trods af, at kommuneplanerne oftest ikklædes ordrige titler og målsætninger, som går igen på tværs af landets kommuner om at være "*den bedste kommune at bo og leve i*" eller "*en klimakommune, som opfylder målsætningerne i FN's 17 Verdensmål*". Typisk er det kun de grundejere og udviklere, som har direkte økonomisk interesse i et øget måltal for bebyggelsesprocenterne på de enkelte arealer, som ulejlig sig med at læse eller kommentere kommuneplanerne i et høringssvar.

Temaerne i kommuneplanerne er på tværs af landets kommuner grundlæggende de samme: skabe en balanceret udvikling mellem landsbyer og bysamfund, sikre gode forhold for det lokale kultur- og idrætsliv, fastlægge rammer og områder for øget udbud af boliger, erhverv og detailhandel og sikre den nødvendige udbygning af kommunernes infrastruktur.

Der skrives også om lokale udfordringer i de enkelte kommuner som fx udbygningen af Lynetteholm i Københavns Kommune eller forsøget på at understøtte levedygtige landsbymiljøer for Kr. Eskilstrup og Ugerløse i Holbæk Kommune. Det er oftest her de interessante debatter udspiller sig og dramaerne udfoldes i lokalavisens spalter.

Modstridende interesser

I kommuneplanerne er der ofte modstridende interesser på spil mellem nabokommuner. I Hørsholm ønsker man at beskytte det eksisterende gåademiljø, mens Fredensborgs kommuneplan udlægger et kæmpestort detailhandelscenter direkte op ad kommunegrænsen, som dermed vil skabe store udfordringer for de små detailhandlere i nabokommunen.

Interessant er det, at alle kommuneplanerne beskæftiger sig med vækst og udvikling. Ingen steder arbejder man med afvikling eller fastholdelse. Man bør i stedet fokusere mere på de altoverskyggende udfordringer vi står med; de planetære grænser, og tage afsæt i en mere balanceret sondring mellem vækst og udvikling med fokus på uændret materialeforbrug, som i mere holdbare produkter, genbrug og genanvendelse - som et alternativ til det ensidige fokus på et stadigt accelererende forbrug af jordens ressourcer. Årsagen er simpel: hvis nabokommunen vækster vil de øvrige kommuner forholdsmæssigt modtage mindre i statslige tilskud, da bidragene fordeles i forhold til kommunens folketal. Og næsten alle kommuneplaner retter sultent blikket mod at tiltrække de samme købestærke børnefamilier ved at udlægge de nye arealer til parcelhuse, ligesom man gør i nabokommunen. Og spørgsmålet er, om vi overhovedet har så mange børnefamilier i Danmark, som der kalkuleres med, hvis man lægger alle planerne i de enkelte kommuner sammen?

Helhedsplanlægning nødvendig

Kommuneplanerne afspejler også de udfordringer, som rækker ud over den enkelte kommunes geografi. Fx regionale infrastrukturinvesteringer, opfyldning af havneområder til byudvikling eller de voksende udfordringer, der udspringer af klimaforandringerne. Det kan fx være stigende hav- og grundvandsniveauer, omfordelinger af arealer fra landbrugsjord til energianlæg (med henblik på at nå klimamålene inden 2050) ved blandt andet at opsætte flere vindmøller og solceller eller etablere mere skov og sammenhængende naturområder. Det er ofte udfordringer, som den enkelte kommune ikke kan løse alene, og hvor kommuneplanerne kommer til kort.

Derfor opfordrer Akademiraadet regeringen og Folketinget til at skabe muligheder for forpligtigende kommunalplanlægning på tværs af kommunegrænserne således, at kommunerne kan samarbejde om disse væsentlige emner.

Akademiraadet stiller sig gerne til rådighed for yderligere dialog.

Venlig hilsen
AKADEMIRAADET

Det Kongelige Akademi for de Skønne Kunster, Akademiraadet virker til kunstens fremme og som statens rådgiver i kunstneriske spørgsmål. Akademiraadet er statens rådgiver i spørgsmål om billedkunst, arkitektur og planlægning, og står til rådighed for kommunerne og regionerne. Akademiraadet behandler henvendelser fra statslige myndigheder og kan på eget initiativ indhente oplysninger fra og fremsætte erklæringer over for statslige myndigheder og institutioner samt over for offentligheden. Rådets medlemmer er valgt i en demokratisk proces af de billedkunstnere og arkitekter, der udgør Kunstnersamfundet, og er en uafhængig og upolitisk organisation.